

Novi Sad
2026.

Dušan Varničić
PRVIH 11
najbolje od Engleskog fudbala

Za izdavača:
Strahinja Vujić

Lektura:
Biljana Vasić

Grafička priprema i dizajn:
Igor Bolta
Maja Stojanović
Nikola Knežević

Fotografije u knjizi:
Dule, Dime i Zgro

Dizajn korica:
Ivica Stevanović

Štampa:
Futura, Novi Sad

Tiraž:
1.500

Izdavač:
Jež izdavaštvo
www.jez.rs

Izdavač se zahvaljuje prijateljima bez čije pomoći
ova knjiga ne bi bila moguća.

Ovu knjigu posvećujem mojoj ženi i deci.
Bez vas... bila bi napisana mnogo brže.
Uzimate energiju kao Aleks Ferguson Premijer ligu.
Ne sad ozbiljno, Jelena ti si moj ceo svet i bez tebe i dece ne bih imao ništa.
Bukvalno. Dani bi mi bili prazni i beznačajni.
Hvala ti što si donela našu decu na svet i što je naš stan ispunjen smehom i srećom.
Takođe ti hvala što si lepa i zgodna. I to pomaže dosta.
Je l' sad pravi trenutak da te pitam za ono putovanje?
Ma da, u pravu si koga zanima Invernes, a i mnogo je sedam dana.
Drsko od mene da i pitam tako nešto.
Ok, onda samo idem na ono s drugarima na vikend u Češku?
To, hvala.
Volim te.

PREDGOVOR

Prvi fudbalski stadion na kome sam bio je čuveni i, za mnoge ozloglašeni, olimpijski stadion u Berlinu. Vodio me ćale i kaže da sam, kao dvogodišnji balavac, vikao „Ha, ho, he Herta BSC”. Kaže da je tada ukapirao kako ću se ložiti na fudbal. Nije znao da li da ga to raduje ili plaši.

Kasnije sam, igrom slućaja i zbog prirode posla, obilazio razne austrijske, španske, grćke, ćak i kineske stadione. Ali tek kad sam prvi put kroćio na engleski, ćuo sam Pinkijev glas iz filma Rane, malo modifikovanu verziju: „Ovo vam je, roćaci, fudbal”. Bukvalno sam ga ćuo.

Ubrizgano mi je direktno u venu. Šta to? Ne znam. Potreba da ih posedujem. Te stadione. Da ih gledam spolja, obilazim iznutra. Od onih premijerligašćkih gde gostujući navijaći putuju vozom satima, do devetoligašćkih gde komša stigne za pet minuta bajsom. Na Vembliju sam imao lićnog stjuarta, u Vest Ouklendu sam sa pijanim lokalcem obijao katanac na ulazu. Ali svuda, bez obzira da li su oko mene milion kamera ili dve krave, svuda me pratio Pinkijev glas.

I taj glas ćete ćuti i vi dok budete ćitali Duletovu knjigu. Jer Dule nije samo neko ko će vas naterati da pišnete u gaće tokom stendapa. Duletu je ubrizgana ista materija u vene kao i meni. I tu više nema pomoći. Morao je (a šta se mora nije teško) da popakuje torbe, u prolazu cmokne klince, ženi objasni kako se mora od nećeg živeti, samo nije rekao da to za njega nije kinta – nego pundravci koji neobjašnjivo zagospodare svakim atomom tela kada se uće u ulicu gde je stadion.

I sreća naša što je Duletova žena dobra osoba. Jer zato je sada pred vama unikatno svedoćanstvo ostrvskog fudbala. U njemu ćete naći

više-manje ili nimalo poznate istorijske činjenice o klubovima, igračima i, prosto, o samom fudbalu. Sve se to može iskopati na netu, ali Dule nam je te priče upakovao i servirao. Sve sa mašnom, jer ovo je poklon.

Ipak, najviše sam uživao čitajući Duletova neposredna iskustva. Doduše, on je to proširio malo i na Skandinaviju i kompletno Ostrvo, ali poenta je da sam i ja uz njega sve to doživljavao. Kao kada postanem Toni Soprano i prebijem par probisveta, tako sam uz ovu knjigu bio Dušan Varničić. Dozvolite i vi sebi tu zadovoljštinu.

Nebojša Višković

Stranica *Engleski fudbal* nastala je na Fejsbuku u decembru 2013. godine. Kecko i ja smo gledali utakmice, svako u svom stanu, kada mi je on poslao poruku: „Hoćeš da napravimo ti i ja stranicu i pišemo o engleskom fudbalu?”

Od detinjstva smo fanatično pratili fudbal i pomislili smo kako bi možda nekog zanimalo šta imamo da kažemo. Ideja je bila da pišemo o manje poznatim stvarima. Svako zna ko su Crveni đavoli, a ko Tobdžije. Naša prva objava bila je o tome da Goran Ivanišević navija za Vest Bromvič albion.

Prvih godinu dana radili smo više onako sporadično, otprilike po jednu objavu nedeljno, onda kada bi nekom nešto zanimljivo palo na pamet. Zato, kao novi rođendan, uzimam 2015. godinu kada smo krenuli da radimo posvećeno, kada nastaje i Instagram profil. Od tada je prošlo jedanaest godina i zbog toga ova knjiga nosi naziv *Prvih 11*.

Posle jedanaest godina moja strast nije opala ni najmanje. Baš suprotno. Engleski fudbal je postao moj posao, moja svakodnevnica i ostao moja ljubav i strast. Moj Arsenal jednako volim kao prvog dana. Ne vidim da će se tu išta promeniti u budućnosti.

Ideja za knjigu nastala je pre četiri godine dok smo Strahinja i ja sedeli u pabu. Želeli smo da objavimo sve najbolje postove sa moje stranice, sve najbolje tekstove koje sam pisao za razne portale, kao i za svoj sajt, ali i mnogo toga što će svetlo dana ugledati tek u knjizi. Moram reći da bez Strahinjine upornosti ove knjige ne bi bilo.

Prvo mi je bilo glupo da objavim knjigu o engleskom fudbalu jer nikada nisam bio u Engleskoj i tu mi odbijanje za vizu (dva puta) nije

baš mnogo pomoglo. Ipak, kako to obično u životu biva, sve je nekako selo na svoje mesto. Vredelo je čekati. Ispostavilo se da sam u trinaest meseci sedam puta išao na Ostrvo i obišao mnogo toga, od Arbrota u Škotskoj do Vimblodona u Južnom Londonu. Upoznao sam Kenija Daglejša, Jeržija Dudeka, Ijana Kalagana i Džona Oldridža. Večerao sam sa Dejvidom Džejmsom jednom prilikom, što se pretvorilo u petosatno ispitivanje. Poslednji put u Liverpulu, sasvim slučajno, nastalo je sjajno prijateljstvo sa Tabilom Koenom, koji je nastupao za Bolton u Premijer ligi.

Deo engleskih avantura čitaćete u poglavlju *Engleska, konačno!* To je jedno od dva putopisna poglavlja u ovoj knjizi. Drugo je, zapravo prvo, fudbalsko putovanje po Danskoj i Švedskoj. Ovo su poglavlja gde, osim mog fudbalskog fanatizma, koristim moj drugi posao – stendap komediju i moje zvanje turizmologa, pa ćete imati celokupan pogled iz moje glave.

Najbolje objave na mrežama su u poglavlju *Na prvu loptu*, a i poglavlje *Upoznaj niželigaše* prvobitno je pisano za društvene mreže. Duži tekstovi stavljeni su u poglavlje *Pod reflektorima* i tu je ono što sam radio za sajtove uz još mnogo toga novog što je pisano za potrebe ove knjige.

Znam da ovu knjigu neće čitati bilo ko, nego samo neko kao ti, dragi čitaocē. Već samim tim što je držiš u rukama i čitaš ovo, znaš da si jedan od nas napaćenih. Nisi običan čovek koji odgleda jednu utakmicu nedeljno. Nadam se da ćeš uživati u ovoj knjizi kao što sam ja uživao pišući je.

Nadam se da ćemo, nakon ove knjige, svi zajedno gledati na fudbal malo više kao Englezi. Biti uz svoj klub i kada je dobro i kada je loše. Rezultat je manje važan.

Dušan Varničić

NA PRVU LOPTU

Kada smo Kecko i ja napravili stranicu *Engleski fudbal*, nismo ni pomišljali da bismo u jednom momentu mogli živeti od ovoga. Ne. Naš vrhunac u tom momentu bio je: „Zamisli kada bismo intervjuisali **Ivana Golca!**”

Neke tri godine posle, sedeli smo kod Ivana i Bratislave u stanu na Novom Beogradu, pili kafu i upijali svaku njegovu reč. Ivan je zadovoljan čovek, oličenje mirnoće, smirenosti i pozitivne energije. Um mu je brz, a jezik britak.

Nije da smo želeli ovaj intervju samo zato što je Golac prvi Srbin u engleskoj prvoj ligi. On je mnogo više od toga. Ima ono što imamo i mi i naši pratioci. Ono obožavanje engleskog fudbala, stadiona, navijača, ali i muzike i opšte kulture. Ivan Golac je *najengleskiji* Srbin koji je igrao tamo.

A igrao je fenomenalno. Legendarni menadžer, najbolji u istoriji kluba, Lori Mekmenemi uvodi Svece u prvu ligu i onda, kao pojačanje, dovodi Ivana Golca iz Partizana za pedeset hiljada funti. Ivan je upravo napunio 28. i mogao da napusti zemlju.

Ovaj desni bek stopio se sa klubom, stadionom i navijačima. Zavoledo je ceo Hemptšir. Klub je tada cvetao! Stigao je Alan Bol, igrač utakmice u finalu Svetskog prvenstva kad je Engleska postala šampion, a za njim i najbolji igrač Evrope Kevin Kigen iz Hamburga. Klub je 1979. stigao do finala Liga kupa, poslednjeg na starom Vembliju, gde pred sto hiljada ljudi gube od Klafovog Foresta.

Golac je bio jedan od ključnih igrača u timu koji se nije spuštao u donji deo tabele. Družio se redovno sa Bestom, Majkom Šenonom,

Bolom i Čarlijem Džordžom. Pričao nam je anegdote, a na zidu je stajala uramljena idealna postava Sautemptona dvadesetog veka. Golac je tu zajedno sa Širerom, Kigenom, Šiltonom, Bolom, Le Tisijeom i drugima. Kakva čast!

Osim igračke karijere, Ivan je vodio Torki i posle Dandi junajted, sa kojim je osvojio škotski kup, prvi u klubu. Dobio je strašno jak Rendžers u finalu 1-0, a igrač utakmice bio je Gordan Petrić.

Pre par godina dobio je priznanje u Dandiju ušavši u klupsku Kuću slavnih.

Pravo je zadovoljstvo slušati Golca, a sve vreme, dok pričamo, njegova supruga Bratislava sedi sa znojnicom Sautempton na ruci. Predivni, kulturni i pametni ljudi, koji se u Srbiji, nažalost, premalo cene.

Postoje besmislice u fudbalskom svetu koje je neko nekad negde lupio, a onda su ponavljane sve dok većina ljudi nije počela da veruje u njih. Jedan od mojih *omiljenih* mitova je onaj da neki klubovi **namerno ispadaju** u Čempionšip, kako bi zaradili više novca kad se ponovo vrate u Premijer ligu.

Ova potpuna besmislica je nastala zbog senzacionalističkih naslova i komentatora koji u prenosu finala plej-ofa na Vembliju govore: „Ovo je najskuplja utakmica na svetu”. Upravo to je neko pogrešno protumačio i ode sve u nedogled.

To jeste najskuplja utakmica, u smislu da klub, koji uđe u Premijer ligu, sebi obezbeđuje ogroman novac, ali taj isti novac ima i klub koji je ostao u Premijer ligi. Ne dobija ovaj, koji uđe iz Čempionšipa, više novca, pa neko namerno ispada zbog toga.

Evo, zarad rasprave, uzmimo cifru od sigurnih 150 miliona koju imaju dva kluba u Premijer ligi. Jedan klub ispadne, a drugi ostane. Ovaj, koji je ostao, ponovo dobije 150 miliona, a ovaj, koji je ispao, dobije 50 miliona u Čempionšipu. Zatim se klub iz Čempionšipa vrati u

Premijer ligu i opet ima 150 miliona za sezonu, kao i ovaj što je ostao. Dakle, klub koji je bio tri godine u elitnom rangu, dobio je 450 miliona, a klub koji je jednu sezonu ispao, dobio je 350. Kako može da se isplati više ako ispadneš?

Istina je kako za tu utakmicu finala plej-ofa na Vembliju postoji dodatni milionski prihod od karata i TV prava, ali zar mislite da je taj novac toliko veliki da klub namerno ispadne, zatim namerno bude između trećeg i šestog mesta, kako bi igrali polufinale i finale plej-ofa i tako se vratili u najviši rang?! Dajte, budimo ozbiljni! Ne postoji klub koji namerno ispada. Ko još ima firmu, pa želi da mu firma gubi novac i da što manje vredi?

Slobodno možemo reći da onaj ko ne voli **Danfranka Zolu**, ne voli ni ljude, ni životinje, ni pivo. Eto, tako stoje stvari!

Mađioničar sa Sardinije proglašen je za najboljeg igrača u istoriji Čelsija pre Abramovičeve ere. On je utabao put za sve Italiane u Engleskoj.

MAL(M)E SKANDINAVSKE ČAROLIJE

MART 2022.

Kad je Kecko nazvao i pitao me da li želim na putovanje u Kopenhagen i Malme, bio sam u šetnji sa ženom i decom, gurali smo ih u kolicima. Bili su već dovoljno veliki da šetaju i govore kako-tako, ali to je onaj period kada ponekad želiš trenutak odmora od njihovog *hoda*nja. Tačnije, želiš da se odmoriš od trčanja za njima i sprečavanja da ih ubije sve što može da ih ubije na ulici. A to je gotovo sve. Jer oni vrlo rado trče ka automobilima, guraju ruke u auspuh, ogromnim psima u usta i, generalno, bez ikakvog straha prilaze stvarima koje ih mogu povrediti.

Rekao sam Jeleni: „Kecko je zvao da idemo u Dansku i Švedsku”. Znala je koliko obožavam Skandinaviju i koliko želim da idem. Znala je i da sam odbio Hamburg mesec dana pre toga. Kad kažem „odbio Hamburg”, mislim odbili smo. Kad kažem „odbili smo”, mislim žena mi je rekla „ne možeš da ideš i da me ostaviš samu sa decom, a pri tom idem i na posao”. Uvek kad se raspravljaš sa ženom, složite se na kraju da je ona u pravu. Kao na primer, ovde gde sam ja želeo da idem, a ona nije – dogovorili smo se da ne idem. Uvek kad se raspravljaš sa ženom imaš izbor – hoćeš da budeš u pravu ili u braku? Ona ti da izbor.

Zato, kad sam ispalio odmah predlog za ovo putovanje, nisam se mnogo nadao. Razumem je. Mene da ostavite sedam dana samog sa blizancima dok još imam i redovan posao, zvao bih babe, dede, celu širu familiju u pomoć i pri tom kukao kao ranjen koliko mi je teško i kako ja to ne mogu. Do kraja života bih joj prebacivao, a poslednje reči na samrti bi mi bile: „Ostavila si me samog sa decom sedam dana! Znaš li koliko mi je bilo teško?!” Hamburg sam lako preboleo. Iako želim da

idem gde god nisam bio, to nije moje putovanje iz snova. Uostalom, u Nemačkoj sam bio više puta.

Danska i Švedska imale su sve! Pre svega, to je Skandinavija. Moja opčinjenost ovim komadom sveta datira još iz detinjstva, a njeno obožavanje je mešavina geografije, kulture, istorije, fudbala, čak i proizvodnje automobila. Drugo, to su dve zemlje u jednom putovanju i to dve zemlje u kojima nikad nisam bio. Treće, žena i ja smo navučeni na skandinavske kriminalističke i triler serije, što bi Ameri rekli *Nordic Noir* žanr, a jedna od najboljih je *Most*. Serija je dobila ime po mostu koji spaja Kopenhagen i Malme, koji je pola izvan vode, a druga polovina prolazi ispod mora, mostu koji bih, u slučaju putovanja, prešao više puta. Četvrto, ako je uopšte potrebno još nešto, to je putovanje sa dva najbolja prijatelja i rođenim bratom, gledanje fudbala, upoznavanje stadiona na kojima nikad nisam bio. Na sve treba dodati i period dobijanja dece i dve godine korona virusa kad nismo mogli ni rođendane da slavimo, a kamoli da putujemo negde.

Na moje iznenađenje, Jelenin otpor bio je mnogo manji nego što sam očekivao i vatra nade u meni nije stigla ni da se razbukta, a već smo se za pet minuta dogovorili da idem. Rekla je:

„Ne znam koliko bi to para bilo, moramo ovo i ono za stan, a moramo ići i na more ove godine.”

„Pare”, rekao sam, „tebi je zbog para? Sve vreme mislim kako ću te ostaviti samu sa decom i da li ćeš moći sve to da izneseš. Ako je do para, to je najmanji problem. Pare ću ja zaraditi.”

„Ma, nije meni problem biti s decom, mogu ja to lagano”, rekla je, „pa, idi onda, ipak je ovo velika šansa. Ko zna kada ćete sledeći put sva četvorica moći zbog poslova i porodičnih obaveza.”

Odmah sam nazvao Kecka, a on je već zvao Daleta i Zdraleta i rekao kako i oni hoće, samo da vide mogu li uzeti godišnji na poslu. Za sat vremena i oni su potvrdili. OK, ovo je bilo brzo, pomislio sam.

Koliko volim ovu ženu! Kako i zašto me trpi sve ove godine i kako sam ja nju uopšte smuvao?! Znete ono kad neki parovi pričaju, kao, muž je sad proćelav, debeo, pije i puši previše, pa onda on ili ona kažu: „A kakav je to šmeker bio nekad kad me je smuvao!” Znete, čuli ste to

hiljadu puta. Imao je *six pack* trbušnjake, bio visok, jak, sportski tip i sve žene se lepile za njega. Ja nikad nisam bio ništa od toga. Čak i kad sam bio mlad i u snazi, ta snaga je bila daleko od nečega za divljenje. Ta snaga je bila toliko mizerna da me drugari nisu zvali ni kad imaju selidbe. Eto, bar neka korist. Kad nisam pušio, kad sam mogao mnogo da trčim na fudbalu, čak ni tada nisam imao trbušnjake. Bar ne vidljive golim okom. Da ne govorim koliko visok nikad nisam bio. Ja ne delujem visoko ni kad odem kod nje u školu da je pokupim posle posla. Izgubim se među sedmacima i osmacima. Dva puta sam otišao kući s nečijim roditeljima, a nju neki osmak vratio u naš stan mojim kolima. Posle se zamenimo kao kad u izlasku s nekim zameniš jaknu, pa posle vratite jedan drugom.

Plan je bio da budemo smešteni u Kopenhagenu, a da aerodrom Malme iskoristimo samo zbog jeftinog leta. U glavnom gradu Danske prvo bismo gledali B.93, a zatim sutradan prešli most da pogledamo Malme i Birmančevića. Treći dan je bio rezervisan za najveći derbi Danske, a četvrti ponovo za Švedsku, ali ovog puta za Helsingborg, grad Henrika Larsona. Nakon toga dan pauze od fudbala i lutanje po Kopenhagenu kako bismo bili odmorni za šesti dan i utakmicu Kopenhagena na Parkenu. Poslednjeg dana ove ture čekao nas je predivni Lingbi i utakmica druge lige. Danska-Švedska-Danska-Švedska, slojevi kao lazanje kad praviš.

Naš drugar Marko pokupio nas je po Novom Sadu i odbacio na aerodrom, a u autu je vladala euforična atmosfera. Bilo je klasičnih muških priča sa preterivanjem: koliko će ko piva popiti, koliko će devojaka smuvati ovi slobodni. Kad kažem slobodni, mislim, samo moj brat, ali to nije sprečilo i nas ostale da hvalimo lepotu Dankinja i Šveđanki kao da smo nekad bili tamo, kao da sve izgledaju, u najmanju ruku, kao Hajdi Klum.

Prilikom ukrcavanja u avion Zdrale je prepoznao neke od ovih novih YouTube ili TikTok pevača, mi ostali nismo imali pojma ko su.

UPOZNAJ NIŽELIGAŠE

Onaj špic Engleske, tj. krajnji jugozapad, zove se Kornvol. Tamo ljudi idu na odmore, imaju vikendice, razvijen je turizam i nema teške industrije, pa je logično da do skoro nije bilo ni profi klubova. U toj regiji se nalazi **Truro siti**, koji je bio prinuđen da domaće utakmice godinama igra u Devonu i Glosterširu. Pre dve sezone su konačno došli kući. Dovedi su i iskusnog menadžera Džona Askija i sada igraju petu ligu! Oni su prvi klub iz Kornvola i u šestom rangu, tako da ovaj uspeh deluje nerealno. Pola ekipe igra poluprofesionalno, pa se na gostovanja kreće nakon pravog posla i stiže u hotel oko 23 časa u petak. Toliko su daleko od svih da ne spavaju u hotelu samo kad gostuju u Batu, Čipenamam, Torkiju, Salisburiju, Vestonu i Vejmutu. A pošto moraju da spavaju to povećava troškove. Oni imaju godišnji budžet oko 500.000 što je i do trideset posto manje od rivala.

Sama lokacija je problem za transfere jer ljudi ne žele da se sele tako daleko, pa je tim uglavnom sastavljen od meštana. Napadač Tajler Harvi ima porodičnu firmu za uvoz šampanjca. Bili Palfri iz Lua pravi mreže za ribu, Den Runi radi na dokovima u Plimutu, a kapiten Rajli-Lov, koji je prošao Eksiterovu akademiju sa Olijem Votkinsom, nastavnik je fizičkog i Oli je bio da ih gleda. U timu je i brat Okslejd-Čemberlejna, Kristijan, koji je na pozajmici iz Kiderminstera.

Pravo je čudo kako je klub preživeo igrajući toliko daleko od kuće. Pre dve sezone, na Veliki petak, gledalo ih je samo 116 ljudi, a sada rasprodaju stadion na većini utakmica u petoj ligi.

Ovo je klub koji je udario kamen temeljac profesionalnog fudbala. Prvi šampion, prvi *Nepobedivi* i prva dupla kruna. Uticaj **Prestona** na

fudbal je nemerljiv. Pod palicom predsednika Vilijama Sadela *naterali* su ceo fudbal da postane profesionalan.

Iako je njihova zlatna era izbacila mnogo legendi, iznad svih se izdigao Tom Fini koji sa klubom nije osvojio ništa. Jedan od najboljih fudbalera na Ostrvu ikada, zapravo je radio kao vodoinstalater. Fudbal mu je bio drugi posao i niko nije bio bolji. I nikad nije otišao iz svog Prestona. On je najbolji strelac u istoriji kluba, ali i jedan od najboljih strelaca reprezentacije. Fini je bio omladinac kada je gledao kako Bil Šenkli i ekipa podižu FA kup 1938. i ko bi rekao da će klubu to biti poslednji trofej do danas. Šenkli mu je bio mentor koji je stalno isticao kako niko nije bolji od „prestonskog vodoinstalatera”. Ostala je čuvena izjava kad su, nakon zlatne kopačke Majka Šenona, pitali Šenklija da li je on sad bolji od Toma Finija. Na to je Bil odgovorio: „Pa, sad možda i jeste... jer Fini ima skoro šezdeset jebenih godina”.

Uzmite u obzir da je sve ovo postigao iako mu je rat uzeo karijeru od 17. do 23. godine. Služio je u Severnoj Africi i Italiji.

U modernoj eri klub je od ovog veka stabilan drugoligaš. Premijer ligu nisu osetili. Poslednji put su bili u elitnom rangu 1961, u vreme kad se Fini penzionisao.

Na njihovom Dipdejlu je bio prvi muzej fudbala, koji je 2012. premešten u Mančester. Od 1878. su na istoj adresi, na kojoj se osim fudbala

igrao kriket i ragbi. Naravno, stadion je sada modernizovan i prima oko 23.400 gledalaca. Ispred je statua ser Toma Finija, čuveni *The Splash*, nastao po slici sa utakmice na Stamford bridžu 1956. godine.

Predivan istorijski grad **Jork** bio je drugi najveći grad u Engleskoj do petnaestog veka i centar severa zemlje. Zapravo, bio je nekad i glavni grad u tom delu zemlje, ali da ne idemo sad duboko u istoriju. Nalazi se četrdeset kilometara severno od Lidsa i ima oko 140.000 stanovnika.

U Jorku su rođene glumačke gromade Džudi Denč, Dejvid Bredli (koji navija za Vilu uz svoj Jork) i Mark Edi (Robert Barateon iz GOT-a). Iz fudbalskog sveta odatle su Stiv Meklaren, Luis Kuk, Ben Godfri, a i znate onaj glas koji čujete na početku utakmice kad igrate Fifu: „This is Jon Champion...”? E, i on.

Jork siti nastao je tek 1922. i sedam sezona im je trebalo da upadnu u profi fudbal. Trenutni petoligaš je najveći deo svog postojanja između treće i četvrte lige. Vrhunac su im dve sezone u drugoj ligi (najbolji plasman 15. mesto), a dno su ovih šest sezona u šestoj ligi, u kojoj su nastupali do skoro. Najbolji rezultat u FA Kupu je polufinale 1955. kada su ispali od Njukasla.

Klub nastupa u crvenim bojama, a na grbu stoji pet lavova preuzetih sa grba grada. Za najvećeg rivala smatraju Hal siti, a zatim Skarboro, iako njih niko ne vidi kao najvećeg rivala. Tokom godina u Vanarami razvilo se manje rivalstvo sa Halifaksom jer su im oni najbliži.

Jedan mali klub iz četvrte lige trenutno živi najbolje dane u svojoj istoriji. Upoznajmo **Bromli FC!**

Fudbalski klub Bromli je iz istoimenog kraja u južnom Londonu. Gavrani postoje od 1892. godine, ali su tek u sezoni 2014/15 izborili promociju u Nacionalnu ligu (5. rang). U maju 2024, u finalu plej-ofa,

POD REFLEKTORIMA

Hjui Galaher – dijamanti dolaze iz blata

Hjui Kilpatrik Galaher rođen je u Belšilu, u severnom Lanarkširu, 2. februara 1903. godine. Počeo je da šutira krpenjaču čim je prohodao, a još kao dete u akademiji Belšila započeo je svoje dugogodišnje prijateljstvo sa Aleksom Džejsom, kasnije legendom Arsenala i članom kuće slavnih.

Život ga nije mazio i već sa petnaest godina radio je u smenama od deset sati u rudarskim jamama Hatonrig. Fudbal je igrao usput u lokalnoj juniorskoj ligi za klub Tanoksajd atletik. Ubrzo je prešao u Hatonrig Tisl zbog blizine posla. Sudbina je igrala veliku ulogu u njegovom sledećem stepeniku fudbalske karijere. Otišao je na utakmicu Belšil atletika i Sent Miren juniora kao navijač. Međutim, Belšilu je falio jedan igrač i Galaher je ponudio da igra za njih. Nakon što je postigao gol za svoju ekipu u remiju 1-1, zatražili su da ostane u klubu.

Imao je tek sedamnaest kada je upoznao i oženio Eni Mekliveni, devojkicu koja je radila u rudniku sa njim. Imali su dvoje dece – Hjujia i Ketrin, ali sin im je umro ne dočekavši prvi rođendan. S obzirom da je brak sklopljen u katoličkoj crkvi nisu mogli da se razvedu, iako se skoro nisu ni viđali.

U decembru 1920. je igrao utakmicu za mladu reprezentaciju Škotske protiv Irske gde je bio strelac u remiju 1-1. Tu ga je primetio Džejs Džoli, sekretar kluba Kvin of Saut, koji mu je ponudio probu i obećao trideset funti na ruke ako potpiše i pet funti nedeljno. Klub je tada igrao u drugoj ligi, a profesionalni fudbal je bio korak napred za mladog Hjujia. Debitovao je sa sedamnaest godina, tačnije 29. januara 1921, protiv Sent Katbert vonderersa i postigao četiri gola za pobeđu od 7-0. Posle utakmice, ugovor ga je čekao na stolu.

Nakon devet utakmica i devetnaest golova, pokupio je strašnu upalu pluća i doktori su rekli da više nikada neće igrati. Međutim, posle nedelju dana oporavak je tekao odlično. Dok je ležao u bolnici,

posetili su ga čelnici Erdrionijansa koji su primetili njegove sjajne igre. U to vreme nije bilo prelaznog roka i, ako igrač nije nastupao trenutno u ligi iz bilo kog razloga, mogao je potpisati ugovor za drugi klub. Hjuji je bez razmišljanja potpisao i vratio se u severni Lanarkšir.

U Erdrionijansu igrao je do 1925. godine. Tri sezone su bili drugi u Škotskoj, a on je postao redovni reprezentativac i u poslednjoj sezoni postigao čak 35 golova. Igrao je u idealnoj postavi škotske lige protiv idealnih postava Irske i Engleske, pobeđivao i redovno bio strelac.

Bio je visok samo 165 centimetara, defanzivci su igrali vrlo oštro i prljavo protiv njega, ali ni on ih nije štedeo, pa je često bivao kažnjavan. Već uveliko su ga tražili engleski klubovi, a navijači kluba su pretili da će spaliti tribinu ako bude prodan. Svoj stoti gol za klub postigao je 5. decembra na svojoj 129. utakmici.

Neminovnost se desila 8. decembra 1925. godine kada ga je Njukasl junajted doveo za 6.500 funti.

Stigao je u Njukasl sa reputacijom najboljeg strelca severno od granice i odmah je to opravdao. Na debiju je bio dvostruki strelac u remiju 3-3 sa Evertonom. Diksi Din je postigao het-trik taj dan. U prvih devet utakmica postigao je 15 golova, a ukupno do kraja sezone 23 u 19 tekmi i bio je najbolji strelac tima, iako je došao na pola sezone.

Od prvog meča u Engleskoj protivnički igrači su ga udarali i na sve moguće načine pokušavali da ga spreče da postigne gol. Jedan saigrač je pričao kako je bilo uobičajeno da Galaher na poluvremenu menja štucne jer su bile natopljene krvlju, a noge stalno pune posekotina i podliva. Većina igrača bi se uplašila, bili bi oprezniji u duelima, ali ne i Galaher. On nije mogao da dočeka da izađe na teren i postigne što više golova. Po svaku cenu! Davao ih je mnogo, a kada ne bi uspeo da zatrese mrežu, bio bi tužan i očajan, čak i kada bi njegov tim pobedio.

Došao je u Njukasl sa 22 godine među deset odraslih ljudi, od kojih je svaki bio barem za glavu viši od njega. Vrlo brzo, svima je postalo jasno da je prava privilegija deliti svlačionicu sa omalanim Škotom. Već sledeće sezone postao je kapiten!

Ništa u vezi sa Galaherom nije bilo skromno i umereno. Od momenta kada je došao u Njukasl, bio je dominantna figura na terenu

i van njega. Oblačio se kao holivudski gangster i odela naručivao iz Italije. Njegovo pijančenje u pabovima, najčešće pre utakmice, bilo je legendarno, a temperament vulkanski. Hapšen je zbog tuča u pabu, a jednom prilikom je gurnuo sudiju u kadu punu vode na Sent Džejsms parku, zbog čega je bio suspendovan.

Na zagrevanju u Budimpešti, pre prijateljske utakmice sa Mađarskom, domaći igrači su prijavili sudiji da je pijan, a on se pravdao da to nije tačno, već ima zadah jer je viskijem ispirao ukus odvratne mađarske hrane. Bio je mrtav pijan.

Nije bio primer gospodina ili džentlmena na terenu jer bi uradio sve da postigne gol. U duele bi išao svom snagom, a koristio se i svim prljavim trikovima koje je znao. A znao ih je najviše. Često bi imitirao glas protivničkog igrača da bi mu neko propustio loptu ili da mu je golman baci. Često bi *slučajno* stajao golmanu na nozi, baš kada njegov tim izvodi korner. Ipak, nikada nijedan golman nije rekao neku lošu reč o njemu. Legendarni Frenk Svift je izjavio kako je Hjuj znao više trikova od kaveza punog majmuna.

Samo par meseci po dolasku u Njukasl, Hjuj se zaljubio u Hanu Anderson, ćerku vlasnika jednog od omiljenih pabova. S obzirom da je bio u braku, nije mogao da se oženi, veza nije bila prikladna, pa su mu često pretili njeni rođaci. Bili su centar svih tračeva u gradu, ali Galaher nije mario jer je želeo samo nju.

Uz teško partijanje van terena, u svojoj drugoj sezoni (1926/27) vodio je Njukasl junajted do titule sa trakom na ruci. Prve titule posle sezone 1908/09 i poslednje do danas! Postigao je 39 golova na 41 utakmici te sezone, što je još uvek rekord u Njukasl junajtedu. Sanderlend je još mogao dostići Svrake pre nego što su poraženi 1-0 na Sent Džejsms parku, pred tada rekordnih 67.211 gledalaca. Jedinu strelac bio je Hjuj Galaher. Nije prošlo neopaženo njegovo kritikovanje nekih saigrača koji po njemu nisu bili dovoljno dobri, a nije se libio da govori ni protiv uprave.

Naredne sezone postigao je 21 gol u ligi, a zatim 24 u sezoni 1928/29. Svrake su završavale na devetom i desetom mestu kao stabilni prvoligaš. U svojoj poslednjoj sezoni za Njukasl postigao je 29

ENGLJESKA, KONAČNO!

FEBRUAR-MART 2025.

Od ranog detinjstva sanjam i maštam da posetim Englesku i uživo gledam fudbal na kulturnim stadionima. Čudno je sve to zapravo jer dolazim iz porodice gde se sport uopšte ne prati, osim reprezentacije. Međutim, brat i ja smo toliko inficirani fudbalom da ni o čemu drugom i ne pričamo. Ne znam ni kako mu se žena zove.

Za sve je *kriv* EURO 96, najbolji Merlinov album ikada, i jedna sličica Denisa Bergkampa. Za mlađe čitaoce, Merlin je kao Panini, izdavač svega i svačega, između ostalog i albuma sa samolepljivim sličicama. Panini je italijanska kompanija iz Modene, a Merlin je engleska iz Milton Kinsa. Oni su uglavnom radili albume Premijer lige, izdavali su čak i Seriju A, holandsku, dansku i norvešku prvu ligu, ali su 1996. odlučili da odrade album za EURO, jer se to takmičenje održavalo u njihovoj zemlji. I uradili su neverovatno dobar posao. Izvinjavam se ljubiteljima Paninija, ali ovo je za mene najbolji album sa sličicama koji sam video. Količina tekstova, statistike, istorijskih podataka je za jednog dečaka iz Šida bila otkrovenje i on će ga godinama gledati i izučavati. Kako su godine prolazile i engleski jezik mu bivao sve bolji, on se iznova i iznova vraćao i oduševljavao se ovim albumom. Da ne bude zabune, pričam o sebi. Ostao sam mali po mnogo čemu iako nisam dečak.

Kupio sam album i nekoliko kesica. Devedesete nisu baš bile vrhunac finansijske moći u mojoj zemlji, pa ni u mojoj kući. Album praktično nisam ni popunjavao i ne znam da li imam deset posto sličica. Čaletov kolega bio je kod nas jer su radili na nekom projektu i kada sam izvukao prvu sličicu, bila je zlatna, a na njoj je bio neki plavušan u narandžastom dresu kako smiruje loptu butinom. Čika Slavko mi je

rekao: „To ti je Denis Bergkamp, najbolji igrač Holandije”. Eto, to je bio prvi fudbaler za koga sam čuo, a da ne igra za Radnički iz Šida. Realno, kom detetu se ne bi svideli dresovi Holandije? Potpuno su drugačiji od svih. Sve ovo je upalilo varnicu znatiželje i interesovanja koju imam i danas. Prvi sam od drugara počeo da napuštam igru na ulici kako bih išao kući da gledam utakmice. Ubrzo sam gledao Bergkampa kako razbija Švajcarsku, postiže gol i biva igrač utakmice, a posle nisam mogao da verujem da ga Hidink vadi u šezdesetom minutu četvrtfinala i uvodi Sedorfa, koji na kraju promašuje penal i *narandžasti* ispadaju sa turnira. Verovao sam da je i njemu krivo, da je i on shvatio kako ne sme menjati mog superheroja.

Tada još nisam navijao za Arsenal. Navijao sam samo za Bergkampa, ali interesovanje je vuklo dalje. Bergkamp je nastupao za Arsenal. Sam po sebi, naziv Arsenal lepo zvuči, posebno što nema sufikse siti, junajted, rovers, albion i sl, pa je i po tome drugačiji. U to vreme sam dobio i prvu fudbalsku igricu na kompjuteru i video dresove. To me je potpuno kupilo. Ja sad zapravo pokušavam da uđem u dubinu svog bića i objasnim vam zašto sam se zaljubio u ovaj klub, ali ovo nije matematika. Nema tačnog odgovora. Ovo je ljubav i tu nema pravila. Prosto sam se zarazio Arsenalom i vrlo brzo su svi drugari u naselju to znali. Arsenal je postao moj ožiljak na licu, moja grba na leđima. To je nešto po čemu me svi znaju i prvo što saznaju o meni.

Sećam se jednog rođendana kod drugarice iz razreda Biljane. Bili smo negde između prvog i četvrtog razreda, sva deca se igraju, a ja sa njenim ocem gledam fudbal u dnevnoj sobi. Dobro pamtim njegovo oduševljenje zato što sam znao tačnu godinu nastanka kluba, a odlično se sećam i da me je on naučio kako se Giles Grimandi zapravo izgovara Žil Grimandi. Prosto je neverovatno kako muški mozak funkcioniše i čega se mi sve sećamo u vezi sa fudbalom, dok, u isto vreme, mogu da zakasnim da pokupim decu iz vrtića. Fudbal je čudo.

Ja nisam bio pustinjač ili odrastao u džungli kao Tarzan. Išao sam u školu i shvatio da većina dece preferira italijanski fudbal koji je bio u zenitu, ali za mene je bilo gotovo. Ja sam već bio zaražen engleskom

groznicom, Arsenalom i Bergkampom. Nije mi smetalo da budem u manjini, baš suprotno.

Negde u to vreme smo nabavili CD sa oko trideset video igara. Molio sam tatu da mi instalira PM97 jer sam po slici video kako je to nešto o fudbalu. Ja još nisam znao engleski jezik (tada se nije učio od prvog razreda), a čale je učio ruski. Kad je instalirao igricu i ušao, buljio sam u ekran, a on mišem kliktao na sve što je delovao *klikozovno*, međutim, nikako da utakmica krene i počnemo sa fudbalom. Trebalo mi je vremena da pređem Asteriksa i Obeliksa, Aladina i neke majmunčiče što preskaču debla u reci, kako bih se vratio na *Premier Manager 97* i provalio šta je to i kako se igra. Kao i ljubav prema fudbalu, i ljubav prema Arsenalu, pa i ova strast, više nikada neće prestati.

U toj igrici, zbog koje nisam bio vukovac u osnovnoj, mogle su se igrati sa samo prve četiri engleske lige. Odatle potiče veće interesovanje prema nižim ligama Engleske, nego prema prvim ligama širom Evrope.

Nisam psiholog, ovo su samo pretpostavke i analize jer pokušavam da opravdam svoje ludilo zvano – strast ka fudbalu. Ali ti me, dragi čitače, koji držiš ovu knjigu i čitaš, sigurno razumeš. Verovatno smo isti i tebi ne moram da se pravdam.

Viza je oduvek bila problem. Dok sam bio student, nisam ni pokušavao, a kada sam posle faksa bio bez posla, ili na nekim kratkoročnim poslovima, znao sam da je ne mogu dobiti. Međutim, kada su se stekli svi uslovi, bilo je vreme da pokušam.

Ja sam optimista i uvek sam verovao da ću je dobiti. Ispostavilo se teže nego što sam zamišljao. Nisam se razočarao kada su me odbili prvi put. Bio sam uveren da ću uspeti iz drugog pokušaja. Posle drugog odbijanja, za koje nije bilo nikakvog razloga, sa objašnjenjem: „ne verujemo u verodostojnost vaše prijave”, jednostavno sam rešio da nastavim sa pokušajima.

Oba puta sam hteo da putujem u London i gledam Arsenal. Već sam imao i karte, koje sam nabavio preko organizacije *Arsenal BiH*, čiji sam član, i preko koje sam upoznao mnogo sjajnih ljudi. Prvi put je trebalo da idem sa kumom Srkijem, da gledamo Arsenal-Luton, a drugi put je trebalo da idem sam i gledam Arsenal-Brajton. Treći put sam rešio da idem u Arbroth, u Škotsku, u dogovoru sa mojim sponzorom i ovog puta brat je rešio da ide sa mnom. Odnosno, u tom trenutku je rešio da bude odbijen za vizu sa mnom.

Vi ne znate mog brata. On je, da tako kažem – lagan. Od detinjstva je navijač Mančester junajteda, koji je zavoleo zbog Endija Kola. Skupili smo dokumentaciju i bili na Novom Beogradu pola sata pre zakazanog intervjua. Seli smo na kafu u obližnji kafić, gde sam inače jednom nastupao sa svojom standap komedijom, puni nade da ćemo ostvariti svoj san iz detinjstva, san dečaka koji su šutirali po dvorištu dovikujući jedan drugom imena igrača. Pošto smo ta imena učili iz albuma sa sličicama, jednako su nam bili dobri i Fil Nevil i Pol Gaskojn. Sećam se da je on, dok brani, bio Tim Flauers, a meni starijem, koji sam već znao neke engleske reči, bilo je neverovatno da se čovek preziva *Flowers* – cveće.

Dok smo sedeli na kafi, uzeo sam fascikle da još jednom da pregledam dokumentaciju. Shvatio sam da on nema jedan obavezan papir – izvod iz banke! Stomak me presekao kao defanzivni vezni kontu.

– Pa, jebo te, ti nemaš papir iz banke – rekao sam.

– Nisi mi rekao – branio se on.

– Rekao sam ti! Ovaj papir moramo obojica da dostavimo – vikao sam u panici.

On je srkao kaficu prekrštenih nogu, hladan kao Pirlo pred izvođenje penala, namignuo mi i rekao:

– Ma, šta se brineš, dobićemo.

Nekako sam se opustio. Šta je najgore što može da se desi? Da me odbiju opet? Pa, odbili su me već dva puta. Ovog puta nisam čak ni fakture prevedene na engleski nosio, ni pozivno pismo, ni rodne listove dece.

Sad sam već tamo.

Gotovo je.

Čekanje za odgovor da li si dobio vizu može maksimalno potrajati 21 dan. Odgovor je stigao za dve nedelje. Pokupio sam ličnu kartu od brata kako bih mogao da preuzmem i njegov pasoš i zaputio se u Beograd. Ugovorio sam i nekoliko poslovnih sastanaka, a viza mi je bila *usput* jer se nisam previše nadao. U vozu nisam mnogo razmišljao o tome.

Napetost je počela rasti kako sam se približavao zgradi, a vrhunac je bio dok sam cepao neprovidnu kesicu u kojoj stigne pasoš. Iiiiiiiiiiiiiiii... dobili smo. Neverovatno! Koliko god se zvanično ne nadaš, ipak se nadaš duboko u sebi. Sedeo sam tamo i nisam mogao da verujem u šta gledam. Pošto sam bio jedini, radnica je izašla iz šaltera i pričala sa likom iz obezbeđenja. Ustao sam i drhtavim rukama pokazao otvoren pasoš upitavši: „Izvinite, je l' ovo viza?”

Rekli su da jeste i da mogu za tih šest meseci više puta izlaziti i ulaziti u Veliku Britaniju. Drhtavim glasom sam izgovorio: „Meni se život promenio u ovom trenutku”. Radnik obezbeđenja je mrtav hladan rekao: „Pih, ja nikad ne bih išao tamo”, jer je on mnogo iznad toga da ide na neko tamo Ostrvo. Znete te ljudi. To su oni isti koji svima saopštavaju da ne gledaju televiziju. Jednostavno, bolji su i pametniji od većine nas.

Izašao sam na ulicu kao opijen i krenuo da zovem. Prvo Jelenu, koja je uvek verovala, a zatim Daleta, pa naše roditelje. Bio sam u presecan i taj osećaj je trajao danima, sve dok ga nije zamenilo – nestrpljenje.

Ljudi kažu da vreme brzo prolazi. Lažu. Vreme je jako sporo kada čekaš svoj prvi odlazak u Englesku. Sporo prolazi i dok čekaš da položiš za auto, dok očekuješ letnji raspust, dok si na stolici kod zubara. Vreme je brzo samo kada uživaš.

Cilj ovog putovanja je poseta Arbrotu u Škotskoj, mom klubu iz video igre *Football Manager 07*, čije avanture redovno prenosim svojim pratiocima. Arbrot je bio domaćin u subotu, pa sam odlučio da maksimalno iskoristim putovanje i pogledam još nekoliko utakmica sredinom nedelje. Kad već nisam mogao da gledam Arsenal u Londonu, gledaću ga u Notingemu, u sredu. Dan ranije je u *blizini* igrao Stouk. U petak se igrala utakmica škotske pete lige u Edinburgu. Tura je bila napravljena.

Tada sam bio deo najgledanije emisije na *Areni sport* i mogao sam da dobijem novinarsku akreditaciju, ali mi je rečeno da sam verovatno zakasnio za to zbog vize. Zato sam zamolio svog prijatelja i reprezentativca Marka Grujića da pita Nikolu Milenkovića i on nam je obezbedio karte za utakmicu Notingem-Arsenal. Nisam previše brinuo kako ćemo gledati duel između Stouka i Midlsbora, jer sam znao da njihova Britanija neće biti popunjena, pa ćemo lako i povoljno nabaviti karte na ulazu.

Sleteli smo na Hitro jer sam uzeo karte AirSrbije. Samo oni vraćaju pare ako te odbiju za vizu, a ja po navici. Avion ekonomskog tigra sleće na toliko udaljenu pistu da smo morali hvatati autobus do autobusa koji nas vozi za Notingem. Ali, sve je to bilo nevažno jer nismo mogli da verujemo kako smo konačno tu. Lebdeli smo.

Autobus nas je vodio na sever, u srce Engleske, u Notingem. Prolazili smo kroz Sent Albans (šesta liga), stali u Lutonu, prošli pored Milton Kinsa, a zatim ušli u Lester. Nikada u životu nisam video više turskih prodavnica, a letovao sam u Antaliji i bio u Istanbulu. Zastupljene su bile i Belorusija, i Rumunija, ali Turska ih je šišala za klasu. Moram da se ogradim i kažem kako ovo nije grad gde sam proveo nekoliko dana i upoznao ga. Možda je centar lep ili neki njegov drugi deo. Možda sam slučajno prošao baš kroz neku Ankara ulicu.

Konačno smo došli u Notingem. Hotel je bio blizu autobuske stanice i *gledao* u železničku, pa sam znao da neće biti vukljanja kofera kad krenemo dalje. To mi i jeste bila ideja prilikom rezervacije. Ostavili smo stvari i izašli da vidimo grad, nešto pojedemo i popijemo. Bilo je kasno, u nepoznatom gradu, pa nismo bili izbirljivi. Ubrzo smo stigli

ispred lokala kod neke gospode iz Bangladeša ili Šri Lanke, koji su nam spremili chicken nuggets-e. Dok smo jeli, primetio sam da se nalazimo u blizini kanala. Engleska je, inače, ispresecana kanalima, koji protiču kroz svaki veći grad, jer su nekada služili kao plovni putevi.

Sve što možete reći za fudbalske klubove u Engleskoj, možete reći i za pabove. Oni su stari, tradicionalni, kulturni, kvalitetni i dobijaju nagrade. E, ovaj je dobio sve nagrade koje se mogu dobiti u gradu i okolini. *Canalhouse* je kulturni pab u Notingemu, koji se nalazi u bivšem muzeju kanala, u zgradi koja je zaštićeni objekat druge kategorije. Na ulasku vidite kako kanal ide kroz ceo objekat. Možete da sednete za nekoliko stolova sa jedne strane, ali do druge strane, gde je i šank, morate da pređete mali most. Fenomenalno, ali pomalo nezgodno ako neko unese previše alkohola u sebe. Da li je zato nastao izraz *ukana-lio se*? Što je najgore, kada smo izašli, pored je isto bio neki pab koji je izgledao kao iz bajke. Šteta što nije radio. Ili nije?

Pravi kanal u Canalhouse-u

Sadržaj

Predgovor.....	5
Na prvu loptu.....	11
Mal(m)e skandinavske čarolije.....	59
Upoznaj niželigaše.....	99
Pod reflektorima.....	135
Engleska, konačno!.....	199